
CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD

6 Medi, 2024

TEITL: Diweddariad ar Sefydlu'r CBC a Model Llywodraethu Arfaethedig

AWDUR: Alwen Williams, Prif Weithredwr Dros Dro
Iwan Evans, Swyddog Monitro

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Diweddaru aelodau'r CBC ar y cynnydd sydd wedi'i wneud i sefydlu Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd (CBC), sy'n cynnwys trosglwyddo'r Cynllun Twf, ei gyllid, a'r Swyddfa Rheoli Portffolio (PMO), a chyflwyno'r egwyddorion sy'n sail i'r model llywodraethu arfaethedig ar gyfer y CBC.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1. Bod y CBC yn derbyn y diweddariad ar y cynnydd sydd wedi'i wneud i baratoi ar gyfer trosglwyddiad arfaethedig y Cynllun Twf, ei gyllid a'r PMO i'r CBC.

2.2. Bod y CBC yn cefnogi'r strwythur llywodraethu a awgrymir fel sail ar gyfer trafodaeth gyda phartneriaid hyd nes y ceir adroddiad pellach.

3. Y RHESWM DROS Y PENDERFYNIAD

3.1. Bydd y CBC yn barti i'r cytundebau a fydd yn galluogi trosglwyddo'r Cynllun Twf i'w reolaeth. Mae angen ei hysbysu o'r rhaglen hon a'r cynnydd ond hefyd i roi golwg gychwynnol ar y trefniadau llywodraethu ôl-drosglwyddo arfaethedig i hwyluso'r trafodaethau gyda phartneriaid y Cynllun Twf.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

4.1. Rhwng mis Rhagfyr 2021 a mis Ionawr 2022, roedd Cabinet a Phwyllgorau Gweithredol pob un o'r chwe Awdurdod Lleol, wedi cytuno mewn egwyddor y dylid trosglwyddo swyddogaethau Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y Bwrdd Uchelgais) trwy gytundeb dirprwyo i'r CBC. Eglurwyd bod penderfyniad yr adroddiad hwn yn caniatáu i'r trosglwyddiad ddechrau a chael ei gwblhau. Esboniwyd bod y fframwaith statudol a sefydlu'r CBC yn golygu bod angen symud ymlaen â'r trosglwyddiad arfaethedig.

4.2. Deilliodd yr ysgogiad strategol cyffredinol i drosglwyddo o'r gydberthynas mewn aelodaeth rhwng y Bwrdd Uchelgais a'r CBC, y dymuniad i osgoi gormodedd o gyrff rhanbarthol sydd â swyddogaethau tebyg, a manteision ac effeithlonrwydd cyfreithiol a gweithredol amrywiol y CBC yn bod gweithredu fel ei endid corfforedig ei hun.

- 4.3. Roedd y penderfyniad gwreiddiol yn benderfyniad mewn egwyddor gan fod y ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â'r CBC yn parhau i ddatblygu ac yn wir daeth y set derfynol o Reoliadau cychwynnol i rym ar 1 Ebrill 2023. Mae'r rheoliadau hyn yn uniongyrchol berthnasol a goblygiadol ar gyfer y trosglwyddiad arfaethedig, yn enwedig o ran trethiant a staffio. Cydnabyddir nad oeddem yn gallu sicrhau rhai darpariaethau statudol disgwylidiedig, yn enwedig ynghylch cytundebau dirprwyo. Fodd bynnag, ystyrir y bydd y trefniadau trosglwyddo arfaethedig yn darparu fframwaith llywodraethu a fydd yn bodloni ac yn mynd i'r afael â'r materion a godir, er drwy lwybr gwahanol.
- 4.4. Ar 1 Mehefin 2024, roedd eitem 9, Atodiad 1 yn rhoi diweddariad i'r CBC ar gynnydd i sefydlu'r CBC. Roedd hyn yn cynnwys y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol, Parth Buddsoddi Sir y Fflint a Wrecsam, yn ogystal â'r Cynllun Datblygu Strategol. Cyfeiriodd at yr angen i'r CBC ymgymryd â dyletswyddau a swyddogaethau statudol, megis Safonau Cymru a chydymffurfio â dyletswyddau cyrff cyhoeddus fel Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol. Mynegwyd fod angen creu Bwrdd Prosiect Gweithredol er mwyn i CBC y Gogledd drosglwyddo'r swyddogaethau i'r CBC.

5. STRWYTHUR LLYWODRAETHU ARFAETHEDIG - SWYDDOGAETH LLES ECONOMAIDD

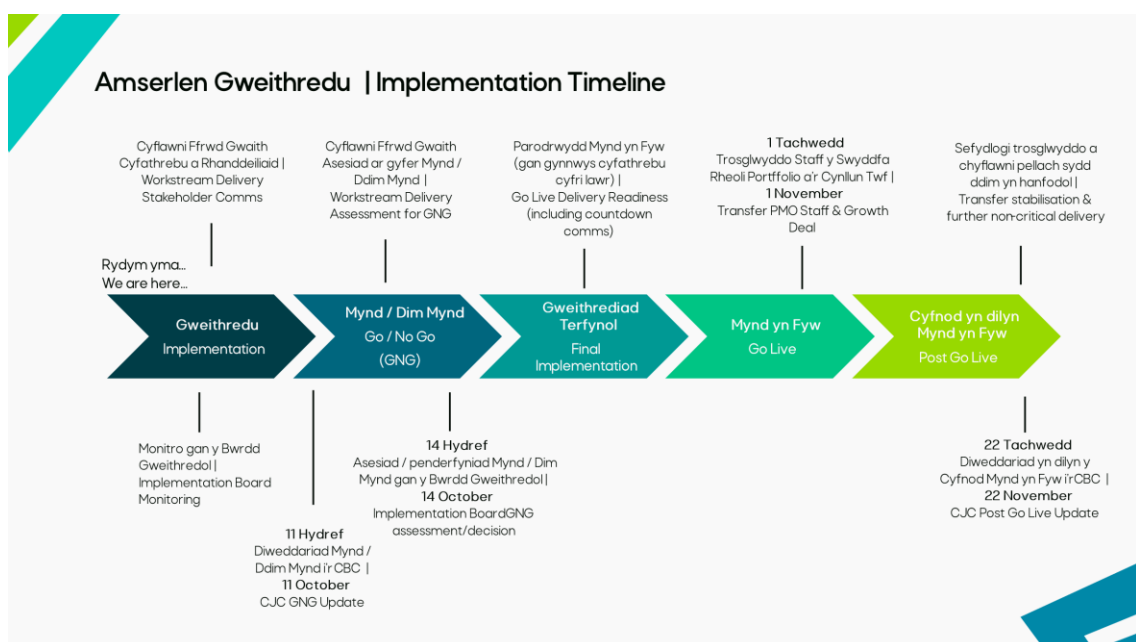
- 5.1. Bydd yr Aelodau'n ymwybodol o'r pŵer sydd gan y CBC i hyrwyddo lles economaidd y rhanbarth. Mae hwn yn bŵer nid yn ddyletswydd ac mae'n cyd-fyw â'r rolau sydd gan y Cynghorau Cyfansoddol a chyrff eraill mewn perthynas â datblygu economaidd. Roedd y penderfyniad mewn egwyddor gwreiddiol mewn perthynas â throsglwyddo'r Cynllun Twf yn rhagweld Is-bwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd. Fodd bynnag, mae'r CBC yn ei gyfarwydd bellach wedi mabwysiadu brand Uchelgais Gogledd Cymru, a chynigir sefydlu Is-bwyllgor Lles Economaidd i gefnogi gwaith y CBC a chyflawni'r swyddogaeth hon. Gellir dod o hyd i'r model arfaethedig yn **Atodiad 1** yr adroddiad hwn.
- 5.2. Y prif ddadleuon cefnogol dros fabwysiadu'r strwythur hwn yw:
- Bydd yn galluogi i'r CBC ei hun i gynnal rôl strategol ar draws ei holl swyddogaethau.
 - Bydd y CBC yn parhau i reoli cynnwys y portffolios, dyrannu cyllid a dewis prosiectau.
 - Mae'n mynd i'r afael â risg capasiti gan fod y CBC yn cymryd rôl weithredol ar draws ei swyddogaethau a'i ddyletswyddau. Mae'r adroddiad ar y Parth Buddsoddi a'r galwadau cynyddol ar y CBC yn adlewyrchu'r ffordd y mae'r mater hwn yn datblygu.
 - Gall yr Is-bwyllgor Lles Economaidd ganolbwyntio ar weithredu rhaglenni'r CBC, ac yn enwedig cymeradwyo achosion Busnes Prosiectau'r Cynllun Twf.
 - Bydd yn hwyluso cyfethol sy'n adlewyrchu model y Bwrdd Uchelgais Economaidd o fewn y swyddogaeth Lles Economaidd.
- 5.3. Un o nodau'r trosglwyddiad oedd cynnal trefniadau cyfredol cyn belled ag y bo'n ymarferol ynghylch Cytundeb Llywodraethu 2 (GA2). O ganlyniad, cynigiodd y dylid cadw'r trefniadau cefnogaeth ac ymgynghorol presennol, y Grŵp Gweithredol, y Bwrdd Portffolio a bwrdd y Sector Preifat a adwaenir ar hyn o bryd fel y Bwrdd Cyflawni Busnes ac iddynt weithredu fel cynghorwyr i'r CBC a'r Is-bwyllgor. O ystyried bod gan y CBC gylch gwaith ehangach na'r Cynllun Twf, cynigir bod Cylch Gorchwyl ac aelodaeth y Bwrdd Cyflawni Busnes presennol yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu'r cylch gwaith ehangach hwn a bod Cadeirydd Bwrdd Cynghori'r Sector Preifat yn cael ei recriwtio fel Cyfarwyddwr Anweithredol Gweithredol. Awgrymodd hefyd y byddai cynrychiolwyr sy'n gweithredu fel Cynghorwyr i'r Bwrdd Uchelgais yn cael eu cyfethol i'r Is-bwyllgor Lles Economaidd ar sail heb bleidlais. Ond hefyd, bod cynrychiolydd Awdurdod Parc

Cenedlaethol Eryri a chadeirydd y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol hefyd yn cael eu cyfethol ar yr un sail.

- 5.4. Bydd yn rhaid i'r CBC, maes o law (o fewn y flwyddyn ariannol hon) adolygu ei lywodraethu cyffredinol, pwy mae'n ei gyfethol ac i ba gorff. Fodd bynnag, mae nifer o ffactorau i'w hystyried wrth fynd i'r afael â chyfethol. Rhaid edrych ar y materion hyn yng nghyd-destun pwerau a dyletswyddau ehangach y CBC a rolau posibl ar gyfer partneriaid a rhanddeiliaid eraill. Mae'r Canllawiau Statudol ar y CBC yn rhoi pwyslais ar "gynnwys eraill". Mae'r Canllawiau'n adnabod ystod o randdeiliaid ar draws sectorau a allai gael eu cyfethol neu gefnogi a chymryd rhan yn y CBC. Fodd bynnag, mae angen ystyried a datblygu hyn yn gyfannol. Am y rheswm hwn, mae'r trefniadau cyfethol arfaethedig yn y strwythur yn y bôn wedi'u hanelu at hwyluso trosglwyddo'r Cynllun Twf a chynnal, cyn belled ag y bo modd, y model cyfredol sydd i'w gael yn y Bwrdd Uchelgais. Ond bydd angen ailedrych arno fel rhan o ddatblygiad cyffredinol llywodraethu'r CBC.

6. DIWEDDARIAD AR GYNNYDD I SEFYDLU'R CBC

- 6.1. Mae swyddog ar sail contract wedi'i benodi i ymgymryd â rôl Arweinydd Rhaglen Weithredu'r CBC. Dechreuodd hyn ar 15th Gorffennaf i gymryd lle adnodd a secondwyd gan Lywodraeth Cymru i ymgymryd â'r rôl a ddaeth i ben ar 7th Mehefin.
- 6.2. Mae bwrdd rhaglen weithredu wedi'i sefydlu gydag adolygiadau cynllunio yn cyd-fynd â phob ffrwd waith weithredu sy'n cael ei chynnal yn ystod mis Gorffennaf/Awst i adnabod a mynd i'r afael â hyder/heriau cyflawni. Mae'r bwrdd rhaglen yn canolbwyntio ar ffrydiau gwaith sy'n cynnwys cyfreithiol a llywodraethu, Adnoddau Dynol, TG a Digidol, Cyllid, Systemau ac Adnoddau a Chyfathrebu sydd i gyd yn ymwneud â throsglwyddiad arfaethedig y Cynllun Twf, ei gyllid a'r PMO.
- 6.3. Y dyddiad targed ar gyfer trosglwyddo a mynd yn fyw yw 1 Tachwedd, sy'n dibynnu ar dderbyn y cymeradwyaethau gofynnol ar gyfer trosglwyddo. Mae'r bwrdd gweithredu hefyd yn monitro ac yn rheoli risgiau, materion a dibyniaethau (mewnol ac allanol) sy'n gysylltiedig â throsglwyddo swyddogaethau a pharodwydd i fynd yn fyw. Mae crynodeb o'r llinell amser gweithredu wedi'i chynnwys yma.

- 6.4. Cyflwynir adroddiad ar wahân i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd ar y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol, y Parth Buddsoddi a Safonau'r Gymraeg. Mae'r amserlen ar gyfer datblygu'r Cynllun Datblygu Strategol yn cael ei hadolygu. Mae'n debygol y bydd angen cymorth contract allanol i gefnogi datblygiad Cytundeb Cyflawni Gogledd Cymru. Bydd diweddariad pellach yn cael ei gyflwyno i'r CBC yn y dyfodol. Mae gwaith ar y gweill i gynllunio cyfarfod cyntaf yr Is-bwyllgor Cynllunio maes o law.
- 6.5. Er mwyn gweithredu'r trosglwyddiad mae yna faterion cyfreithiol allweddol sy'n cael eu datblygu:
- i. Cytundeb gyda'r Llywodraethau ar drosglwyddo (novation) y Cynllun Twf drosodd i'r CBC a'r model ar gyfer cyflawni hyn. Mae'r egwyddor i drosglwyddo wedi derbyn cefnogaeth y llywodraeth.
 - ii. Creu Cytundeb Gweithio ar y Cyd rhwng partion GA2 a'r Cyd-bwyllgor Corfforedig. Bydd y cytundeb yn olynydd i GA2 ac mewn sawl ffordd bydd yn adlewyrchu'r trefniadau presennol. Fodd bynnag, bydd statws corfforedig gwahanol y CBC yn golygu y bydd angen mynd i'r afael ag agweddau ar y cytundeb mewn ffyrdd gwahanol. Mae'r rhain yn adlewyrchu'r ffaith bod GA2 wedi creu Cyd-bwyllgor o'r Cynghorau Cyfansoddol gyda phwerau dirprwyedig tra bod y CBC (er gwaethaf ei enw) yn gorfforaeth statudol. Y nod, fodd bynnag, yw adlewyrchu a cheisio ailadrodd y trefniadau partneriaeth o fewn y model trosglwyddo "codi a symud". Bwriad y trefniant llywodraethu arfaethedig a nodir uchod yw paratoi'r ffordd i'r gwaith hwn barhau.
 - iii. Mae'r gwaith ar sefydlu fframwaith craffu ar gyfer y CBC ar draws ei holl swyddogaethau yn mynd rhagddo a'r bwriad yw bod y gwaith hwn yn cael ei wneud ochr yn ochr â'r prosiect trosglwyddo.

7. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 7.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd a cheisio cymeradwyaeth ar gyfer y strwythur llywodraethu fel y nodir yn yr adroddiad. Er y bydd costau yn amlwg yn gysylltiedig â llywodraethu'r CBC wrth symud ymlaen, mae'r rhain eisoes wedi'u cyllidebu, naill ai fel rhan o gyllideb y CBC neu Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Mae'r penderfyniad a geisir yn creu ymrwymidiadau gwariant newydd.

8. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 8.1. Mae'r adroddiad yn nodi goblygiadau cyfreithiol a llywodraethu'r penderfyniad a geisir.

ATODIADAU:

Atodiad 1: Strwythur Llywodraethu Arfaethedig

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. **Swyddog Monitro:**

Cydwadur yr adroddiad

ii. **Swyddog Cyllid Statudol:**

"Rwy'n fodlon bod y wybodaeth yn yr adroddiad hwn yn adlewyrchiad cywir o'r sefyllfa bresennol o ran sefydlu'r Cyd-Bwyllgor Corfforedig a'r camau nesaf sydd i'w dilyn."